

Застава излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне, а за стран- земље годишње 6 круна 50 пот. Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
(Вечерњи лист.)

Издање „Рада“ двоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте ованих ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 27. Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Народно здравље.

Да на овом месту има белешка о томе, како се излегла мува са две главе, говорило би се о томе бар недељу дана по целом нашем народу. А хоће ли ко и прочитати овај чланак о народном здрављу?! И када би провели селом медведа, испуцало би се мало и велико да га види и чује његово мумлање, а да дође у село и наш најбољи стручњак, да говори о народном здрављу, шта мислите: Колико би њих напунили уснама и остали код куће.

Па опет је народно здравље највећи капитал народни. Болестан народ не може напредовати нити одолевати навалама. Болестан народ мора пропасти. — Народна здравље у тесној је вези са народном привредом, моралом, културом. Само здрав народ има будућности.

Шта ћете с оним, који место да ради, болује. Место да привреди, троши. Шта ћете с оним, који место да жени, удаје, а он сахрањује Болестан човек, готова штета.

Знате ли ви шта значи то, кад су у једном народу такве прилике, да једно на друго сваки члан његов живи дуже годину и две дана. А то се може постићи. И знате ли ви шта значи то, кад у једној држави од новорођене деце умре половина већ прве године, као код нас Срба у Угарској, а у Скандинавији пола од тога. Знате ли ви шта значи то, кад негде умиру годишње н. пр. 20 па и мање од сваке хиљаде, а негде богме 30 па и више од сваке хиљаде.

Народно здравље зависи од свију прилика у држави. Зависи и од тога: колико је који народ имућан, просвећен, је ли исушио своје кужене баруштине, је ли утаманио своје здраве шуме. И држава је дужна да се највећма брине о народном здрављу, јер се и њена будућност на томе оснива.

А шта се код нас чини у том правцу. Та ми имамо за све министра само немамо министра за народно здравље. Има у министарству унутарњих послова одељење за народно здравље. Идите да га

видите. Али боље не идите, јер ће вам се смучити. То је одељење смештено у министарству унутарњих послова на најгорем месту. Тамо је мрачно, прљаво, влажно. То одељење за народно здравље шири кужан врак. И док је то тако, дотле на саборници и на другим здањима има толико непотребних кула и кубета, да их не може човек лако ни пребројати. Кад би се у држави водило рачуна о народном здрављу, тако се што не би могло ни смело догодити.

Кад држава тако мало чини за народно здравље, треба то од ње тражити. Али дотле, па и после, не можемо и не смејемо ми седети скрштених руку. И друштво мора да се брине за себе. Нарочито смо ми Срби из Угарске дужни то да чинимо па и Срби из Хрватске и Славоније

Ја сам лане у ово време написао у „Застава“ два чланка под насловом: „Зашто умиремо?“ Тамо сам изнео званичне бројеве, који су страшни по нас. Ми Срби у Угарској стојимо у ствари здравља најгоре. Од сваке хиљаде Чивута умре годишње 17 а од сваке хиљаде Срба умре годишње 31¹ скоро два пут толико. Немаца је умрало 24¹ од хиљаде годишње, Мађара 24⁸, па чак и Румуна 28¹ од хиљаде.

Најстрашније је код нас умирање мале деце. Од хиљаду деце испод 7 година умре код нас Срба у Угарској годишње 97⁸ од сваке хиљаде, код Чивута ни пола толико: 41 од хиљаде. Код Немаца умре 66 од хиљаде, код Мађара 60, код Словака 72, код Румуна 74 од хиљаде али ни код кога 97⁹ од хиљаде. Срби у Хрватској и Славонији стоје многе боље од нас али није ни тамо влатно.

И сад питамо: Зашто да ми Срби у Угарској умремо јаче мимо све друге, који живе с нама у једној држави? И зар ми нисмо дужни да тражимо узрока овом елу и да га лечимо? И зашто да ми не дотерамо у народном здрављу бар дотле, докле други. Та зна се да је наш сој здрав! И ми чак и имовно још увек много боље стојимо него Мађари, Румуни и Словаци.

Пуно је узрока, са којих ми болујемо и умиремо. Млади се женимо; женскиње претоварујемо радом горе но стоку, па не могу да буду као што треба матере и жене, нити нам ваљају станова, ни храна, ни одело. У нас је пуно штетних обичаја. Ми не живимо паметно и како бисмо могли, а кад се поболемо не унемо да негујемо болесника и поверавамо здравље бајалицама.

Ја нећу овде да навађам све узроке. Али њих треба све испитати и треба их народу разјаснити и треба радити на томе да буде друкчије. Тај је посао огроман, тежак, трзјаће подуже, али се не смејемо извући из тога. Нека имамо свега, а здравља да немамо, па нам не вреди.

Већ је неколико пута била реч у „Застави“, да и ми створимо друштво за чување народног здравља, као што је у Србији, али на све то не чу се прави одзив. Па и не може то одједном. Ево се ради на томе, да се код нас ове зиме удесе у свима местима поучне и забавне вечере. И на тим ће вечерима бити често реч и о народном здрављу.

Међу нашим странкама знам једну, која је у свој програм унела и бригу око народног здравља. То је српска народна радикална странка. У 30. тачци тога програма стоји: „А да се установи министарство за народно здравље и узакони бесплатно суђење, бесплатно лечење и бесплатна настава“. Ово је у политичком делу програма.

У економском програму тражи се поправка материјалног стања, што би врло много помогло и народном здрављу. А у 38. и 39. тачци економског програма вели се и ово: „Да се уведу обавезно осигурање хранитеља за случај болести, немоћи, несреће и смрти“.

„У корист занатлијских и индустријских радника, пропалих земљорадника, надничара, да се уведу радничко заштитно законодавство, које да их штити у здрављу, животу, као и од сваког нечовечног исцрпљивања“.

ПОДАСТАК.

ОТАЏБИНА.*)

То је било једнога летњег дана по подне 1886 године.

У предсобљу моје канцеларије у Управи Београда зачу се неважав жагор.

— Шта је то напољу — викнух на одацују, који се појави на вратима.

— Један жандарм из двора довео некаквог човека, па хоће да вам га одмах пријавим — одговори одацају.

— Пусти га.

У канцеларију уђе жандарм. Са њим још једно лице, коме беше преко 30. год. у отменом оделу и учтивом држању.

— Шта је?

— Јављам покорно господине, — отпоче дворски жандарм — овај човек има већ три дана како се врзе око дворске капије. Кад се Његово Величанство по подне извози у шетњу, овај се човек гура ово дворских излаза. Хоће да је све што ближе дворским колима. Изгледа да је сумњив, ништа неће да говори, па су га послали вама да видите: ко је он. И после да јавите првом ађутанту.

*) Таса Милековић дугогодишњи начелник београдске полиције написао је низ књижица под насловом „Тасин Дневник“. Доносимо од њега ову причину која и ако је кратка, тако много каже.

— Добро Иди на твоје место.

— Разумем. — Салутова жандарм и изиђе.

Ја онда бацих поглед на доведено лице. Оно оборило главу. Ђути. Тек крадом погледа на ме. Али његове прте на лицу биваху ми све познатије. Као да сам га негда виђао.

— Како ти је име? — отпочех.

Он ђути.

— Име твоје — наставих оштрије,

Он диже главу. Погледа ме и тешко уздахну:

— Познајете л' ме, господине.

— Рекао бих да сам те негда познавао.

Давно те нисам видео, али ми се лице твоје чини јако познато.

— Јест... познавали сте ме добро, господине.

— Све ми се чини да много личиш на једнога... Него подигни мало косу са чела... Мораш имати ожиљак на левој страни...

— Јест, господине, добро сте се сетили... Ја сам...

— Јеси ли ти Цавићу?

— Ја сам господине... И обори главу. Тешко уздахну.

— Ја сам Милош Цавић. Ви сте господине ислеђивали моју кривицу за оне крађе у Васиној улици. Осуђен сам био на десет година робије. Проклети били, који ме онда на зло наведоше. Био сам још млад, дошао из унутрашњости, нисам имао кога да ме на добро упуту, па сам запао у несретно друштво... Ах... Господине...

— Знаш... Знаш... Ти си заједно са Јоцом Смиљанићем поврло Стевана Костића, Мошу Медина, Станка обућара.

— Јест на моју несрећу, господине. Ја сам то био.

— Ти си био спроведен у град. Па си, у кратко време, за тим побегао из града...

— Јест господине... У граду сам био само два месеца, па ме онда си још неким робијашима одведоше у Топчидер да на државном имању радимо. Тамо сам остао два месеца. Једнога дана заспи чувар, који нам је стражарио. Ја се онда крадом извучем. Онуда више кафанице „Бурдеља“ све кроз шуму натнем бегати. У оном шумарку на Бановом Врду једним каменом објем бувагије с ногу. Када се у велико спустила ноћ, код Аде циганлије препливам Саву и пређем на аустријску обалу. Дођем у село Бежанију. Одатле пређем сва места по Срему. Свуда сам добијао посла и тако се издржавао. Из Срема пређем у Банат. Тамо сам очет радио по селима. Обично тежачке послове у пољу. Био сам у Новом Саду. После у Суботици. Одатле одем у Пешту. Тамо се намерам на добре људе. И ступим у фабрику Лудвика Лајоша. Тамо сам најдуже остао. Почео сам као обичан раденик, па сам дотерао до машинисте. И постао сам први машиниста. Али...

— Шта?

— Али ме је, господине, све срце вукло

Но све ово и друго не треба и не сме да остане само на папиру. У културном програму српске народне радикалне странке у тачци 65. стоји ово: „Српска народна радикална странка захтева од својих чланова, да у друштвеном кругу раде свим силама, да дижу српску културу и просвету... Српска народна радикална странка ставља у дужност својим члановима, да приређују корисна јавна предавања, отварају недељне народне школе и зимске вечерње економске школе, да раде на подизању српских читаоница, књажница, певачких и гимнастичких друштва, да помажу српско пошршће, музику, листове и стручна друштва, која ће се бавити на родном привредом, неговањем народног здравља, васпитањем народног подмлатка, као и потребним правним саветима против лакомисленог парничења и друго...“

Ми не велимо да је само српска народна радикална странка дужна да се брине о свему овоме. Не! Дужни смо сви. Али смо хтели да уповоримо ученије чланове српске народне радикалне странке: на шта су се обавезали. А народ има права да их позове на дужност

Вичемо на државу и с правом тражимо да уведе ово и оно. И криво нам је кад не чини. Али ево и ми нашу дужност не чинимо увек онако како бисмо требали. На посао дакле.

Политички преглед.

Хуњадска жупанија против народности. Повнате су оне одлуке темишварске и шарошке жупаније, којима су у своје повенству отишли толико далеко, да адресом на сабор траже, да се поопштре закони против народности. Ти закључци, које су споменуте жупаније разаслале свима жупанијама у Угарској, били су јуче на дневном реду и на жупанијској скупштини хуњадске жупаније. Ради њих било је жестоке дебате. Румунски народни посланик Аурел Влад доказивао је, да се т. зв. „народносна дражења“ не могу вбрисати, јер их и нема. Има само политичких кретања народносна, а што су Румуни у жупанији развили већу акцију, то је с тога, што хоће да надгласају, те одбију адресни предлог сталног одбора. — Адвокат Лајтнер (ваљада помађарен Сас или Ирајил?) тврди, да не дражи румунски народ, него та неколицина у скупштини, која води пустоловну политику, назива дражи румунским народом и безобзирно дражи осланјајући се на млитавост закона. Наравно, да нису помогли разлози народносна говорника но су одр

за овамо. И дању и ноћу само сам мислио на моју отаџбину. Сећао се родбине, своје браће. Научио сам у фабрики и немачки и мађарски. Али сам увек тезнуо за српским говором. Добио сам и добру плату. Својски сам радио и служио. Шеф ме је особито ценио, али мени је било све тешко. Једнако сам мислио на Србију. И кајао сам се што сам одавде утекао. Ништа ме није тамо веселило. Радница имају своју музику. Сваке недеље отворе весеље. Повову и мене тамо. Одем и ја — али све се ори мађарска песма и игранка. Ја се онда у том друштву сетим српске песме и српскога говора. Па ми дође да се заплачем. Друштво ме тера да пијемо. Ја не могу. У грлу ме нешто стеже. И онда побегнем од њих... Тамо сам био неких седам година. Онда изађем из те фабрике. Шеф се чудно зашто. Наравно, нисам му могао казати... Давао ми је и већу плату. Имао сам 100 форината месечно, али ја нисам хтео остати. Из Пеште одем у Турну, да сам ближе Србији. Али и ту сам само три месеца остао. Погодим се онда за машинисту на лађи «Елизабети». Ту ми је онда било лакше, јер сам пловехи крај српске обале могао да изблиза гледам моју милу отаџбину. Када тако «Елизабета» дође спрам Смедерева, ја онда отворим прозор на мојој радионици па бленем на своје место рођења. Гледам кућу, у којој сам се родио. Гледам винограде, где сам се као дете са децом играо. Гледам пијацу. Угледам чак и дућан мога доброга оца — па се онда заплачем. Срамота ме је од онога мога помагача, хајцера, али шта ћете, господине, сузе ми иду саме.

жали превагу настране и изопачене тврдње заслепљених шовиниста и демољуба из интереса, те је скупштина решила, да управи адресу на сабор, у којој ће тражити, да се поопштре закони против народности.

Војничка питања у Угарској. Већ од неколико дана претреса се у аустроугарској штампи питање, да ли је угарска влада у пактуму, склопљеним са владама, обавезала се, да ће подићи број новачка или не. Мада су се сви министри већ изјавили — неки више, неки мање одређено — да такову обавезу нису узели на себе, штампа непријатељски расположена према садањој влади још увек подржава то питање и силом би да опет изгура на среду војничка питања. Нема сумње, да ће ова а пре, а после избити на површину и тада ће опет доћи до заплета. За сада листови, који стоје близу влади, уверавају да питање о повећењу броја новачка није још по среди, влада се на то није обавезала и сви су чланови владе споразумни, да се неће ни упустити у решавање тог питања, док не добију Мађари знатних војничких уступака. То посведочава и најновија изјава грофа Апоњија пред сарадничком бечког листа „Цајта“ — Бивши заједнички војни министар Питрајх, приликом свога бављења у Будимпешти, дуго је конференсио са министром Апоњијем и бечки листови тврде, да је том приликом покушавао, да увери Апоњија о потреби повећења броја новачка Будимпештански листови, нарочито они, који стоје уз садању владу, побијају то и наводе, да Питрајх нема сада разлога, да се за ту ствар толико заузима, кад одлази. Једино би се то заузимање му дало растумачити тиме, што ће Питрајх доћи за генералштабног шефа, но и то није још сигурно. Питрајх у томе има опасна супарника у генералу Конраду Фрањи Хоцендорфу, за кога се заузима престолонаследник Фрања Фердинанд.

Хрватска и Славонија.

Избор у Војнику.

Загребачки листови много пишу о избору у Војнику. Из тог избора закључују, да је народ у Хрватској и Славонији све то јаче уз хрватско-српску заједницу. Ма колико да Франковци клеветају тај споразум и ту заједницу, нису били у стању да обрлате ни Србе ни Хрвате. Напротив и једни и други све се јаче прикупљају око своје коалиције, заједнице. Ово је очигледна истина. И у том их не могу помести ни оне влошке, које им подмећу противници. Недавно на Реци, а ово дана у Сарајеву, била

Тако сам на „Елизабети“ остао осам месеца, али ме је срце вукло још ближе. Оданде изађем и ступим за машинисту на «Аргу» између Београда и Земуна. Плата ми је била мала, јер је локална лађа, али је мени било милије јер сам дошао са свим близу својима... Када „Арго“ пристане уз београдску обалу ја се понем горе, па погледом гутам и обалу и људе. Ваздух ми је чисто друкчији. Не могу да се надишем.

Цакић застаде мало. Уздахну, па онда настави:

— Али, господине, и на «Аргу» нисам могао остати. Уђе у мене некаква чежња да пошто по то дођем у отаџбину. Ма шта да чините са мном — ја нисам могао дуже издржати... Пре десет дана откажем службу и пре пет дана дођем овде. Одсео сам код «Крагујевца». Један дан крио сам се али сутра дан изађем у варош. Ох! како сам се обрадовао, када сам лепи Београд разгледао. Пођем кнез Михајловом улицом, па онда на Теразије. Свуда видим своју браћу. Чињаше ми се, као да ме весело поздрављају. Чујем говор. Лепе српске речи. Груди ми се напунише радошћу неком. Баш онде код теразијске чесме сусретнем један батаљон који се, ваљда, са вежбе враћаше у касарну. Погледам напред — војна музика. Ори се марш из српских песама. Сетим сам се: «Чуј Душане тебе војска зове». За музиком лепрша се застава. На њој стоји напис: За веру, краља и отаџбину. Под њом весело марширају здрави, стасити војници, моја браћа. Мени подиђоше неки мрави по телу. Незнам како — падох на колена, свинух капут и по-

је намештена влошка српско-хрватском споразуму. Али у ту влошку нико не уђе. Доста је већ било горких дана и искуства, а да би се Срби и Хрвати намањили на лепак.

Састамак српске народне радикалне странке у Митровици.

На Св. Петку одржан је у Митровици састамак српске народне радикалне странке за избор српске митровачке. «Народни Гласник» црта тај збор овако: На позив местног одбора митровачког дошли су од управе: Др. Ђорђе Красојевић, др. Миша Михајловић и др. Миљивој Бабић.

Др. Миша Михајловић је у говору, пуном снажних мисли и песничких флоскула, опртао данашњу политичку ситуацију у земљи доказавши примерима из историје и живота, да нам Беч никада пријатељ није био, да нас је варао и изигравао, па да смо с тога у својој политичкој борби упућени на Мађаре, које исто тако тешко типшти политика бечке камаристо: divide et impera. За тим је прешао на наш одношај према коалицији хрватско-српској доказавши јасно, да радикална странка нема неких посебних српских захтева, него да су то захтеви целог српског народа, те да су баш горњи крајеви наше домовине, који се сматрају доменом самосталне странке, послали сабору највише петиција, у којима су тражили да се ти захтеви узаконе. Истакао је надаље становиште радикалне странке у српско-хрватском питању разлажући, да су то два народа, којих се интереси тако спајају, да ће се можда у будућности и сами ти народи спојити, али данас, док ту националну заједницу не осећају и немају, не сме један народ други угњетавати, него га мора привнати себи једнаким и равноправним. Па ако се пође и са гледишта да смо један народ — како то тврде самосталци — онда треба да има мањи део народа све оно, што има већи део, јер већина не даје та права туђину него своје народу, дакле себи.

За тим је потанко тумачио аутономни, политички и економски програм радикалне странке, а понаособ је говорио о народном здрављу указујући на неопходну потребу и оправданост, да се и ратарском радеништву покљони бар толико пажње и бриге, колико се законима и законским основама показује фабричком раденику.

Овај криво смишљени говор, који је испрцино обухватио све захтеве и сав програм радикалне странке и који је трајао преко два сата, прекидан је честим одобравањем, те су сви присутни само зајамљали, што имају ретко прилике, да уживају у Мишином говору.

Пошто се мрак већ био захватио, а киша даждила, те људима са стране ваљало кући појурити; прешло се на организовању странке за Вогањ и Шапанце, будући да су за Митро-

здравих заставу. Ударите ми сузе на очи. Плач да ме угуши. Мимопролазећи свет гледа ме зачуђено. Мисле да сам луд, а ја не умем речи да кажем.

Причајући ово Цакић од узбуђења влошу, малакса. Сузе му ударише на очи.

— Седи рекох. И показа му на столицу према мени...

Он ме кроз сузе добро погледа. Чисто неверова... Или ме не разумедете.

— Седи... Седи... Слободно.

И он се као оно тешки болесник спусти на седиште.

— Желио сам да видим и нашег краља. И већ два дана тумарио сам око двора. Моје држање учини се стражи сумњиво — па ме жанدارми поведоше. Они ме питају, али ја не могу све да им кажем. Ето сада доведоше ме овде. Ви знате све. Ја сам робијаш. Знам то. Казна ме чека. Али ми је и робија у отаџбини милија, него да сам у туђини. Ја сам ево вах, господине члане, па сада чините своје.

— По закону како је, онако, Цакићу.

— Јесте господине... По закону. Он се мора вршити... Само молим вас лепо, да се јавим својој родбини. Ево вам мојих докумената; да сам се свуда на страни добро и поштено владао. У мене има пара — неких хиљаду форинти. Све сам то поштено својим знојем и трудом зарадио. Ја бих то хтео — да ове паре приложим сиротињи... Ако може да буде господине...

— Пресуда ће казати, Цакићу.

— Тако је, господине... јест... како је пресуђено...

вицу, Стејановце и Велике Раднице већ изабрани повереници.

Повереницима су изабрани за Вогањ: Максим Кузмановић, Никола Мраовић, Цветко Вујић, Сима Вујић, Живан Трифуновић, Ђока Стапојчев, Ђока Живчић, Живан Анђелић, Младен Јеремић, Јован Пејић, Јован Симић, Нестор Мишковић, Рада Пејић, Драгић Крстоновић. За Шашинце: Маша Маленковић, Ђока Латас, Јоца Бараћ, Сима Милић, Јоца Маленковић, Стеван Марез, Драгић Марковић, Стеван Белаш, Вуја Радвановић, Љуба Цвијановић.

Иза тога је председник закључио скупштини захваљујући се топлим речима свима присутнима и гостима, а нарочито дру Миши на његовом исцрпном и убедљивом говору. Састанак је постигао леп и солидан успех, те се још дуго после састанка могле видети гомилице народа, где живо претреса партијска и народна питања.

Вести из места и са стране.

Онима, који се исељавају у Америку.

Аустро-угарски конзулат у Буенос Ајресу јавља свима трговачко-обртничким коморама, да се у последње време овакве преобице радничких сила у Аргентинији. Тим поводом налазе зараде у првом реду само они досељеници, који знају шпањолски језик или који се могу ослонити на већи број својих сурадника, т. ј. Шпањолци и Талијани. Сви осталим народностима, која не познају шпањолског језика, нити имају својих људи тамо, иде врло зло, а очајно је стање оних, који долазе онамо, имајући само толико новаца, да плате превозне трошкове, зато живо одвраћа све становнике Аустро-Угарске да се не селе у Аргентинију.

Нови српски лист у Босни.

Наша браћа у Босни покрећу опет нов лист и то у Ваљалуди. У Ваљалуди се недавно састало око сто Срба из целе Босне. Одржали су скупштину, на којој су решили, да покрену лист, који ће повести најбољу опозицију против садашње управе у Босни и Херцеговини. Изабрали су и уредника том новом листу Петра Кочића, познатог српског књижевника. Желимо браћи Босанцима, да истрају у овој праведној им ствари, те успеха мора бити!

Чит у ља.

У Ст. Шови је 4. о. м. умро Гавра Јелић. Чича после подужег боловања у својој 71. години. Поклоњик је био одушевљен Србин и поштен човек. Пратио је наше јавне ствари. У Милетићево доба био је одушевљен Милетићевац, а по том је најодушевљеније пригорио радикално начело и остао му веран до смрти. Увек је био сталан претилатник „Заставе“ како у Милетићево, тако и у радикално доба. — Кад се покренуло озбиљно земљорадничких задруга, био је међу првим прегаоцима, да се и код нас у Ст. Шови оснује земљорадничка задруга и — основала се, којој је он био четири године савестан председник. Исто тако био је одушевљен за оснивање српске штедионице, која је такође осно-

Он се диже са столице. Сав оронуо блед. И погледа низа се додаде као шапатом:

— Имам десну ногу отечену... Остала ми рана још од рада у фабрици. Молим господине. Молим господине...

Ја га погледах питајући.

— Молим вас, добри господине члане, метите лакше окове...

И изустив то, гласно зајец. Изби вулкан бола и туге у души његовој. Узбуркани вали заплускаше обалу. И кроз моју собу проламаше се јавк и плач — излив напашене и појавне душе његове.

На пољу се зачу звек жандармских тесава.

Врата се широм отворише.

На њима се јави наредник-апсанџија. У рукама му зазвекаше апсански кључеви. Стаде по војнички и салутова. Бади строги поглед на јаднога Цаквића, и рече ми у исто време и познано и оштро:

— Молим покорно, заповедајте.

Сињок доле у апсане. Гробна тишина. Само се од часа до часа чује звек окова на ногама апсеника. Уз то још и по какав тежак уздах — несретника и грешника. Сунце упрло у апсанска зидове и према његовом сјају бљеште пожеви на пушвама апсеничких чувара, који готово нечујно и лагано обилазе по ходацима апсанским.

вана и којој је био члан управног одбора. Као прости разборит човек, знао је да схвати по својој природној бистрини ума и велики значај српске просвете и књижевности, те се уписао за члана „Матице Српске“ као стојера наше просвете и књижевности. Кад је год требало ради какве народне користи у помоћ прискочити, био је међу првим прилагачима. Денећи велики задатак српске школе наредио је — у последњим данима живота — свим наследницима да, кад дође време подизању треће школе у месту, имају уступити земљиште првеној општини, где би се школа подигла. Исто је земљиште тик до парохијалног дома; велики простор заузима а вредност му је бар 2400 круна. — Ето, такав је човек био наш Чича. Нека му је слава и Бог му српској и родољубивој души подарио рајско насеље! — X —

Некадашњи учитељ постао свеучилишни доцент.

Др. Лујо Адамовић, постављен је недавно за доцента бечког свеучилишта за биљну географију. Лујо Адамовић положио је у Арбанасима код Задра учитељски испит, те је као учитељ основне школе служио неко време у метковачком котару у Далмацији. Као врстан природописац буде за тим именован за професра у Србији, откуд ето дође за доцента у бечко свеучилиште. То је врло редак, али и леп појав. Право вели отом „Учитељски Глас“: „Ко зна, с каквом је тегибом скопчано постигнуће оваког места, и још у Бечу, тај може само да се поноси и радује, што је на дику нашега сталежа и народа поникао овако врстан и спреман научник.“

Наплата порезе у Србији.

По званичним податцима, које је објавио српски пресбирор, у Београду за других петнаест дана месеца септембра ове године наплаћено је у целој земљи и узето у државну касу пореза и државног приреза 3.025.539.27 дин.; за исто време у прошлој години 2.862.853.79 дин.; у овој години више наплаћено 162.685.48 дин. — Од почетка године до краја месеца септембра 1906. године наплаћено је свега 18.566.998.70 динара; за исто време у 1905. години 17.858.899.84 дин.; према томе у 1906. години наплаћено је у Србији више него у 1905. години пореза за 708.098.86 динара. — И ови податци доказују, да царински рат није штетно утицао на финансијске прилике у Србији.

Самоубијство топом.

У последње време, особито у „напредним“ државама учестала су самоубијства. Често се овд дешавају, а да би самоубице на тако ужасно дело гонила каква значајнија невоља. Младићи себи одузимају живот обично због несрећне љубави, кривци да би избегли заслужену казну, невољници да би се отрели невоља, болесници мучних болести, неки из погрешних друштвених назора, а многи ради рђава, настрана васпитања. Сви су они за осуду, јер оно није човек, који нема воље, нема снаге да се бори са животним негодама, које често сам са своје лакоумности ствара себи — по кукавички диже руку на себе. Самоубијства извршују самоубице на разне начине. Често врло чудне. Докле су у томе дотерали показује и овај случај: Неки Јосиф Гиффорд, из америчке државе Масачусета, члан врло угледне породице, после смрти свога оца наследио је огромно имање. Једног дана падне му на ум, да је његова духовна способност недовољна, да управља толиким имањем и за то се одлучи, да стамани себе и то на необичан начин. У породичном врту био је неки стари топ, из којег су од давнина из обичаја сваке године 4. јула испљивали по један метак. Гиффорд напуни овај топ комађем гвожђа, сачмом и куглама, седне пред ждрело топовско, запали лунту и топ опали. Овај ужасни метак разнео му је главу, а тело му је искидало на парам-парчад. Свакако, да је морао померити умом, када се решио на овај чин.

Широко на далматинским обалама.

Од неколико дана бесни дуж далматинских обала јужни ветар, широко. Широко је починио знатне штете, на кућама и у вртонима. Ломи и из корена чува дрвеће. Бродови који стоје по пристаништима такође су претрпели знатнијих ездеа. Талијански пароброд „Бриндизи“ код Меглице наишао је на стену и претрпео бродолом. Широко још бесни, те ће тешко моћи брод спасти, који је задобио том приликом отвор од седам квадратних метара. Бројави јављају да је момчадија и роба са „Бриндизија“ спасена. Код Зеленике изврнуо је ветар четворо железничких кола. Срећом том приликом није нико погинуо.

Канали у Русији.

Руска влада наумила је, да знатним и одважним економским подухвима сврати ошћу пажњу са политичких догађаја. Хтела је најпре, да Источно Море споји каналом са Црним Морем, но већина стручњака држи, да се то неда извести. Сада један лондонски стручњачки лист јавља, да руска влада има

једак други, исто тако значајан план: да од Петрограда до Иркутска, престонице Сибирије, начини водени пут. Реке у Русији врло повољно теку, да се овај план може лако остварити, треба само спојити Волгу са Обом, а Об са Јенисејем, а за све то потребан би био канал од само десет километара дужине. План се дакле лако може извести и сви су изгеди, да ће влада настојати, да се што пре приступи том подухвату. Нада се да ће ово и слична економска подухвату повољно утецати и на развој политичких прилика.

Нов „кепенички капетан“.

„Кепенички капетан“ — ципелар Фојт — који је онако дрско и препредено насадио војнике и кепеничког градоначалника, нашао је већ својих следбеника. Нашло се већ препредењака, којима се његов поступак „допао“, те га подражавају. У Немачком Броду ухватила је жандармерија неког варалицу Ланга, који је већ више пута био осуђиван. Ланг се издавао за вишег чиновника земаљске финансијске управе и већ неколико дана је „прегледао“ творнице духава у околини Немачког Брода. На више места нашао је неправилности, ради којих је оглобио творначаре, а глобарије је одмах скупљао. У општини Малој Хоти био је Ланг толико дрзак, да је општинског преставника, који је тражио од њега, да му докаже ко је, казнио ради тога глобом од 40 круна и овај је морао новац одма да му исплати. Јамачно ће се наћи још какав Фојт и Ланг.

Зверско дело.

У Тисаквиртелу од новијег доба учестале су крађе и убиства. Одономад су опет четир човека под образинама провалили у кућу Павла Кежмаркаја. Овај је хтео у мраку да се украде из куће, но један од разбојника га је приметио и сјурио му таче у грло. Други пак му је са доронгом сву главу размрсао. Није боље прошла ни жена му. И кад су обоје онесвешћени и крвави ван себе лежали на поду, тада разбојници преметнуше целу кућу и кад не нађоше више од 8 круна, они се удале. Изјутра нађоше на тешко рањеног Павла и жену му и однеше их у болницу. Изгледа да ни једно од њих неће остати у животу. Строга је истрага и потера поведена од власти, но слабо је наде, да ће уродити плодом, јер је то ваћ шесто грабежно убиство за кратко време. У народу је велико огорчење услед тих силних разбојништва.

Брзојави „Застави“.

Стагив 20. октобра.

† Надвојвода Отон.

Беч. Надвојвода Отон издахнуо је у 7 с. синоћ. Над самртнички одар му дошао је и краљ, где је прочитао молитву.

Будимпешта. Изашла су ванредна издања званичних листова овде и у Бечу, која саопштавају смрт надвојводе Отона. Краљ је јутрос у Бечу изјавио своје сажалене престолонаследнику Фрањи Фердинанду.

Министар Шенајх.

Будимпешта. Заједнички војни министар Шенајх стигао је овамо и посетио све угарске министре.

Збор аустријских Великинемаца.

Беч. На збору Великинемаца огласио је посланик Штајн револуцију ради националног самоодржања немачког народа у Аустрији.

Прилике у Русији.

Петроград. При последњим атентатима бомбама покрађено је 400 хиљада рубаља и овај новца послат је преко Финске у иноземство.

Т р г о в и н а.

НОВИ САД, 18. октобра 1906. године.

Пшеница прве квалитете	13 к. 40 п. до — к. — п.
Пшеница нова	— к. — п. до — к. — п.
Пшеница средња	13 к. — п. до 13 к. 50 пот.
Пшеница лакша	12 к. 60 п. до 12 к. 80 пот.
Наполица нова	— кр. — п. до — кр. — пот.
Јечам	12 круна 20 пот. до 12 кр. 40 пот.
Зоб нова	13 кр. — пот. до 13 кр. 20 пот.
Кукуруз у врну н.	9 кр. — п. до 9 кр. 20 п.
Кукуруз у клипу н.	5 кр. 60 п. до кр. — пот.
Маст	132 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина	132 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина паљена	132 кр. — п. до — кр. — п.
Свињи угојени тешки	90 до 92 пот.
Свињи средњи	. . . 86 до 88 „
Свињи лаки	. . . 80 до 82 „

живе мере.

Књижевна објава.

Изишла је из штампе II мњига мојих „Проповиједи и екскурти на недељна јеванђеља преко цијеле године са диспозицијама на главнице мисли тих јеванђеља“.

Цијена јој је 4 круне, а с поштарином 30 потура више. Књига обухвата на 311 страна велике осмине. Проповиједи на недељна јеванђеља од 9. веље по Духовима до недеље о митару и фарисеју — у свему 29 проповеди и 127 опширно разрађених диспозиција на поједине јеванђелске мисли. Књига се може добити само код мене.

У Осијеку.

свешт Александар Живановић
1444 1-1 пр. професор.

Тражи место

ОДЛИЧАН ЦРКВЕНИ ПОЈАЦ
који би се уједно примио и за послужитеља при парохијском дому.

Ступити може одма. 1485 1-1

Упитати се у администрацији „Заставе“.

14455—21452. szám.

Kig. 1906.

Árverési hirdetés.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa közhirre teszi, hogy a temerini ut végén levő s 1907. évi július hó 1 ig Ernst János és Róth ke reskedő cég által bérben bírt földterület nyilvános árverésen bérbe fog adatni.

Az árverés folyó évi november hó 12-én délelőtt 9 órakor fog megtartatni

Ujvidék szab. kir. város tanácsa, 1906. évi október hó 30 án.

Szalay Lajos s. k.

1485 1-1

kir. tanácsos, polgármester.

23948 szám.

Kig. 1906.

Pályázati hirdetés.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa pályázatot hirdet a lemondás folytán megürsedett városi tisztifügyészi állásra, mely évi 2800 korona fizetéssel, két egyenként 200 koronás ötödéves pótlékkal és évi 800 korona lakbérrel van egybekötve.

Az ezen állást elnyerni óhajtok felhivatnak, hogy az 1883. I. t. cz 1. és 5 §§ aiban felsorolt kelleket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket f évi november hó 20. napjaig bezárólag annál is inkább nyujtsák be, mert elkéssetten érkező folyamodványok figyelembe vételni fognak.

Ujvidék szab. kir. város tanácsának 1909. évi október hó 31 én tartott üléséből.

Szalay Lajos s. k

1486 1-1

kir. tanácsos, polgármester.

Трговина шпецераја, деликатеса и вина
на мало и велико

САВЕ ИЛИЊА

у Новом Саду

житна цијаца бр. 10. преко од „Три Круне“.

Препоручује своје обилато свежом робом снабдевано стовариште, шећера, кафе, пиринца, брашна, вејтина, бадема, лешњика, грождја, чоколаде, вина, коњака, шљивовице, рума, ливера, прашке шунке, фришких сардича, руса, плава камена, рафије и гуме за каламљење. Сваковрсни боја за кречење, боје и лака у патос, фирнајса и пемзла и све остале у ову струку спадајуће робе.

Брза и тачна послуга. — Роба свежа. — Цене умерене. 1482 1-15

ПИЈАНСТВО

ВОДИ

у злочин и беду

Пијан сам био увек, докле Франклово средство противу пијанства нисам употребио. Данас већ са гнушањем окрећем главу сваком жестоком пићу. К. М месар. Ово средство се ма у које пиће може додати. По здравље није шкољиво. Потпуно обрску од којег се мање не може слати цена је 5 К. Ово се средство не може нигде добити или

поручити осим једино код: FRANKL ANTAL
Gyogyszertára Szeged, Felső város 24.
1473 1-40

300 јутара прве класе ОРАЋЕ ЗЕМЉЕ

бливу Новог Сада, издајем на 6 или више година са или без fundus instructus-a под закуп.

Обратити се ваља писмено или лично на сопственицу

1428 3-3 Љубицу Матавуљ-Димовић

Београд

позоришна улица број 26.

КУПЦИМА РАКИЈЕ

стављамо до знања, да од данас продајемо овогодишњу чисту печену шљивову ракију уз врло умерене цене. Иста се може за време печења и на нашој пецари примити.

Браћа Месаровић

парни млин, пецара шљивовице и

дрварска радња

у Срем. Митровици.

1468 2-4

МАНУФАКТУРНА И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНА ПАЈЕ РАДАНОВИЋА

У ОСЕКУ

потребује два помоћника, солидна и вешта продавца који осим српског још потпуно немачки и мађарски говоре. 1426 3-3

ВЕЛИКА

ПАРНА ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА

Ђорђа Њвковића

У НОВОМ САДУ

дунавска улица, у својој кући снабдевена са 8 машина, које креће гас-мотор а уређена најновијим модерним и сецесије словима, украсима и шарама сваке врсте израђује најсавршеније све штампарске и књиговезачке послове брзо, тачно и на највеће задовољство, а све по цени јевтиније него игде.

Моли за многобројне поручбине.

1389 2-25

Позив на упис деоница СРПСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ У ВЕЛ. БЕЧКЕРЕКУ.

Српска задруга за штедњу у Вел. Бечкереку претвара се у деоничарско друштво, под именом „Српска штедионица деоничарско друштво“ са основном главницом од 180.000 круна подељеном на 1800 деоница од 100 круна.

Седиште друштва је Вел. Бечкерек, а трајање 50 година од уписа у регистар трговачких фирми.

Смер друштва је, да давањем повољног кредита унапређује трговину, занатлијство и пољопривреду у Вел. Бечкереку и околини.

Претварањем задруге у деоничарско друштво, деоничарско друштво прима сву активу и пасиву задруге на основу билансе, састављене крајем 1906. год. и преузима све обвезе задругане.

Основна главница задруге и доле овначени део резервног фонда додаје се основној главници деоничарског друштва, и то на овај начин:

а) на сваки потпуно уплаћени удео припада од основне главнице задруге 83 круне 20 пот. тако да је сваки члан задруге већ уплатио 83 круне 20 пот. по деоници, тиме што је бележио онолики број деоница колико потпуно уплаћених удела има.

б) од резервног фонда задруге припада на сваки поједини удео I кола односно место удела бележену деоницу 11 круна 80 пот., на удео II. кола 10 круна 80 пот., на удео III. кола 7 круна 40 пот. и на удео IV. кола 4 круне 40 пот., које се своте сматрају већ за уплаћене на деонице, које су бележили чланови задруге. Своту, која после ових уплата још недостаје до номиналне вредности деонице, дужни су чланови задруге, уплатити најдуже до 1. фебруара 1907. год.

Пошто су на IV. коло уплаћене тек три године, чланови задруге који место удела овога кола деонице бележе, дужни су најдуже до 1. фебруара 1907. године уплатити 20 круна 80 пот. што припада на 4. годину IV. кола.

Ако при подели резервног фонда у смислу тачке б) остане какав вишак, додаће се резервном фонду деоничарског друштва.

Они, који нове деонице бележе, дужни су уплатити по деоници: при бележењу 20 К., до 30. новембра 1906. 30 К., до 31. децембра 1906. 25 К. и до 1. фебруара 1907. 25 К.

За покриће трошкова оснивања плаћа се при бележењу 50 потура по деоници.

Закључни је рок бележењу деоница 30. новембар 1906.

У Вел. Бечкереку, из седнице управног одбора Српске задруге за штедњу у Вел. Бечкереку, држане 12. августа 1906.

Чланови управног одбора Српске Задруге за штедњу у Вел. Бечкереку као оснивачки одбор Српске Штедионице деоничарског друштва:

Председник:

Љубомир Марков,

учитељ у миру.

Иван Мучалов,

поседник.

Светозар Мађаров,

поседник.

Милан Милованов,

занатлија.

Ника Миља,

поседник.

Никола Козловачки,

поседник.

Младен Винцанов,

занатлија.

Теодор Радојчић,

чиновник.

Божа Јовановић,

занатлија.

Др. Младен Панић,

адвокат.

Живко Ж. Терзић,

трговац.

Цера Воргић,

поседник.

1472 2-3